

Mladá veda

Young Science

**Formovanie teritoriálnej identity
Čechov a Slovákov**

**Analýza vývoja cestovného ruchu
a hotelierstva na Slovensku po roku 1989**

Rozhovor s historikom prof. P. R. Magocsim

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

November 2013 (číslo 2)

Ročník prvý

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Singapore 2013. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

doc. PaedDr. Peter Čuka, PhD. (Katedra cestovného ruchu, Slezská univerzita v Opavě)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

Mgr. Richard Nikischer (Sociologický ústav Akadémie vied ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, šéfredaktor (Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM-EU s.r.o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Magazín Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

ANALÝZA PLNENIA OBECNÝCH VÝDAVKOV PODĽA ODBOROV

THE ANALYSIS OF PERFORMANCE OF MUNICIPAL OUTCOMES
BY DEPARTMENTS

Roman Vavrek¹

Autor je interný doktorand na Katedre financií a účtovníctva Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove.

Abstract

Municipality (village) is a base part of local self-management. Characteristic, definition of competitions, finance is defined by self-state law (constitution, acts, statutes, etc.). Municipal outcomes determined quantity, quality of municipal activities. Contribution analyzes outcomes of town Jindřichův Hradec affected by organizational structure. This structure, difference between budget value and fact value is monitored in period 2004 – 2012. Key words: municipality, Jindřichův Hradec, outcomes

Abstrakt

Základnou zložkou územnej samosprávy je municipalita (obec). Charakteristika, vymedzenie kompetencií, financovanie podlieha zákonnej úprave každého štátu (ústava, zákony, nariadenia a pod.). Výdavky obecného rozpočtu, ktoré je možné rozdeliť podľa viacerých kritérií, determinujú kvantitu, kvalitu činností poskytovaných obcou. Príspevok sa venuje analýze výdavkov mesta Jindřichův Hradec v závislosti na jeho organizačnej štruktúre. Sledované v období rokov 2004 – 2012 štruktúru výdavkov na jednotlivé odbory mesta a rozdiel medzi ich plánovanou a skutočnou hodnotou.

Kľúčové slová: municipalita, Jindřichův Hradec, výdavky

Vymedzenie základných pojmov

Municipalita (obec) ako súčasť územnej samosprávy je súčasťou verejnej správy, ktorej štruktúru znázorňuje Stejskal, Stránska Košťátková (2011) nasledovne:

---

¹ Adresa pracoviska: Prešovská univerzita, Fakulta manažmentu, Katedra účtovníctva a financií, Slovenská 67, 080 01 Prešov
E-mail: roman.vavrek@smail.unipo.sk

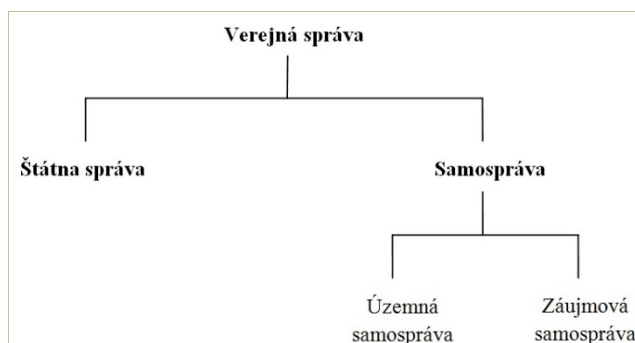

Schéma 1: Štruktúra verejnej správy
Zdroj: Siegl, Stejskal, Stránska Koťátková (2011)

Základné definovanie samosprávy obsahuje Európska charta miestnej samosprávy (1985), ktorá bola odsúhlasená Parlamentom Českej republiky, ratifikovaná prezidentom Zdieľaním č. 181/1999 Sb. Samosprávu, teda miestu správu označuje za právo a schopnosť miestnych spoločenstiev v medziach daných zákonom na svoju zodpovednosť a v záujme miestneho obyvateľstva upravovať a spravovať podstatnú časť vecí verejných. Základnú právomoc a zodpovednosť miestnych spoločenstiev ustanovuje ústava alebo zákon.

Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava Českej republiky identifikuje obec ako základný územný samosprávny celok. Za vyšší územný samosprávny celok považuje kraj. Obec (kraj) popisuje ako územné spoločenstvo občanov, ktoré má právo na samosprávu. Predstavuje verejnoprávnú korporáciu, ktorá môže mať vlastný majetok a hospodáriť podľa vlastného rozpočtu.

Zákon č. 128/2000 Sb. o obciach k charakteristike dopĺňa, že obec vystupuje v právnych vzťahoch pod svojim menom a nesie zodpovednosť vyplývajúcu z týchto vzťahov. Stará sa o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich občanov. Pri plnení týchto úloh chráni taktiež verejný záujem.

Na základe vyššie uvedeného je možné identifikovať 4 základné znaky obce:

- a) vlastné územie,
- b) obyvateľstvo obce,
- c) vystupovanie v právnych vzťahoch pod svojim menom,
- d) vlastný majetok a hospodárenie podľa vlastného rozpočtu. (Koudelka, 2000)

Pôsobnosť obce

Pod pôsobnosť obce je možné rozumieť okruh činností, resp. právomocí, ktorými obec disponuje. Zákon č. 128/2000 Sb. o obciach rozlišuje dve úrovne pôsobnosti obcí v Českej republike:

- a) samostatná pôsobnosť,
- b) prenesená pôsobnosť.

Samostatná pôsobnosť je v zmysle tohto zákona chápaná ako správa svojich záležitostí samostatne. Štátna správa, ktorej výkon bol zákonom zverený orgánom obce, je považovaná za prenesenú pôsobnosť. Zákon č. 128/2000 Sb. o obciach zároveň dodáva, že pokiaľ osobitný predpis upravujúci činnosť obcí nestanoví, že sa jedná o prenesenú kompetenciu, platí že sa jedná o výkon pôsobnosti obce v samostatnej pôsobnosti.

Do samostatnej pôsobnosti obce patria záležitosti, ktoré sú v záujme obce a občanov obce, pokiaľ nie sú zákonom zverené krajom alebo pokiaľ sa nejedná o prenesenú pôsobnosť orgánov obce alebo o pôsobnosť, ktorá je osobitným predpisom zverená správnym úradom ako výkon štátnej správy, a záležitosti, ktoré do samostatnej pôsobnosti obce zverí zákon.

Prenesená pôsobnosť vo veciach stanovených osobitnými predpismi je:

- a) v základnom rozsahu zverenej obci vykonávaná orgánmi obce určenými Zákonom č. 128/2000 Sb. o obciach (resp. na základe tohto zákona) alebo inými zákonmi,
- b) v rozsahu povereného obecného úradu,
- c) v rozsahu obecného úradu obce s rozšírenou pôsobnosťou.

Finančné hospodárenie municipalít

Finančné hospodárenie územných samosprávnych celkov (t.j. obcí, krajov) a zväzkov obcí je upravené Zákonom č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlách územných rozpočtov. Obce sa riadia ročným rozpočtom a rozpočtovým výhľadom.

Rozpočet predstavuje finančný plán, ktorým sa riadi a financuje činnosť územného samosprávneho celku. Podľa Hrabalovej (2004) rozpočet predstavuje zobrazenie finančného hospodárenia na daný kalendárny (t.j. rozpočtový) rok.

Pri spracovaní rozpočtu sa vychádza z rozpočtového výhľadu. Rozpočtový výhľad je pomocným nástrojom, ktorý sa využíva pre strednodobé plánovanie hospodárstva územného samosprávneho celku. Zostavuje sa na základe uzavretých zmluvných vzťahov a prijatých záväzkov spravidla na 2 – 5 rokov nasledujúcich po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet.

Obsahom rozpočtu sú príjmy, výdavky a ostatné peňažné operácie, vrátane tvorby a použitia peňažných fondov. Mimo rozpočet sa uskutočňujú peňažné operácie týkajúce sa cudzích prostriedkov a prostriedkov združených. Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlách územných rozpočtov identifikuje nasledovné druhy príjmov a výdavkov obecného rozpočtu:

Príjmy	Výdavky
- z vlastného majetku a majetkových práv	- záväzky vyplývajúce z povinností uložených zákonom
- z výsledkov vlastnej činnosti	- na vlastnú činnosť v samostatnej pôsobnosti, hlavne výdavky spojené so starostlivosťou o vlastný majetok a jeho rozvoj
- z hospodárskej činnosti právnických osôb, pokiaľ sú príjmom obce, ktorá organizáciu zriadila alebo založila	- záväzky vyplývajúce z uzavretých zmluvných vzťahov v jej hospodárení a zo zmluvných vzťahov vlastných organizácií, ak k nim pristúpila
- z vlastnej správnej činnosti vrátane príjmov z výkonu štátnej správy, ktorej je obec poverená, hlavne zo správnych poplatkov z tejto činnosti	- záväzky prijaté v rámci spolupráce s inými obcami alebo s ďalšími subjektmi, vrátane príspevku na spoločnú činnosť
- z miestnych poplatkov	- úhrady úrokov z prijatých pôžičiek a úverov
- výnosy daní alebo podiely na nich	- na emisiu vlastných dlhopisov a úhradu výnosov z nich, ktoré náležia ich vlastníkom
- dotácie zo štátneho rozpočtu	- na podporu subjektov realizujúcich verejne prospešné činnosti a na podporu súkromného podnikania prospešného pre obec
- dotácie zo štátnych fondov	- iné uskutočnené v rámci pôsobnosti obce, vrátane darov a príspevkov na sociálne alebo humanitárne účely

- dotácie z rozpočtu kraja	- splátky prijatých pôžičiek, úverov a návratných výpomocí a splátky istiny vlastných dlhopisov ich vlastníkov
- získane činnosťou ostatných orgánov štátnej správy	
- prijaté peňažné dary a príspevky	
- iné	

Tabuľka 1: Príjmy a výdavky obecného rozpočtu
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Zákona č. 250/2000 Sb.

Príjmy obce je možné členiť podľa viacerých hľadísk (časové, miery závislosti, návratnosti, a iné). Pre účely predloženého príspevku uvádzame rozdelenie podľa Pekovej (2004), ktorá rozdelila príjmy podľa návratnosti nasledovne:

Príjmy obecného rozpočtu						
Návratné príjmy		Nenávratné príjmy				
úvery, pôžičky	z emisie obligácií	vlastné			dotácie	
		daňové	nedaňové	ostatné	účelové	neúčelové

Tabuľka 2: Klasifikácie obecných príjmov
Zdroj: Peková (2004)

Výdavky obce popisuje Češková (2011) ako všetky návratné platby na bežné a kapitálové účely, opätované aj neopätované, a poskytované návratné platby za účelom politiky. Základné rozdelenie výdavkov je na:

- bežné,
- kapitálové.

Bežné výdavky považuje Hrabalová (2004) za najväčšiu skupinu výdavkov obce, pričom financujú bežné, pravidelne sa opakujúce potreby v bežnom roku. Kapitálové investície financujú investície a spravidla presahujú jedno rozpočtové obdobie.

Výsledky a diskusia

Príspevok sa zaoberá výdavkami mesta Jindřichův Hradec na jednotlivé odbory. Uvedené sú sumy v EUR, pričom pre prepočet bol použitý kurz NBS zo dňa 1. 7. 2013, 1 EUR = 25,98 CZK. Organizačnú štruktúru mesta zobrazuje nasledujúce schéma:

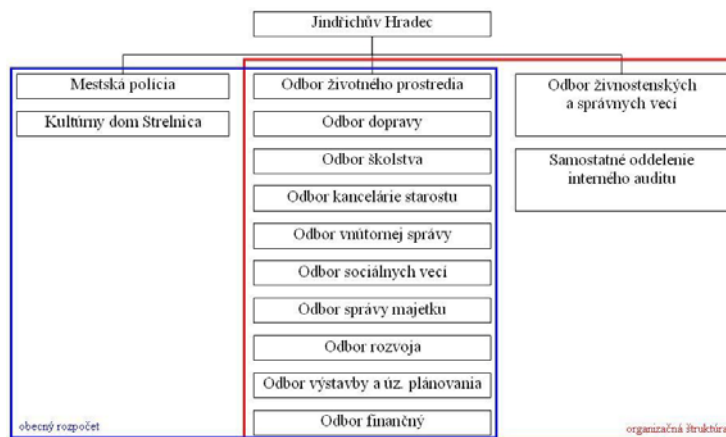
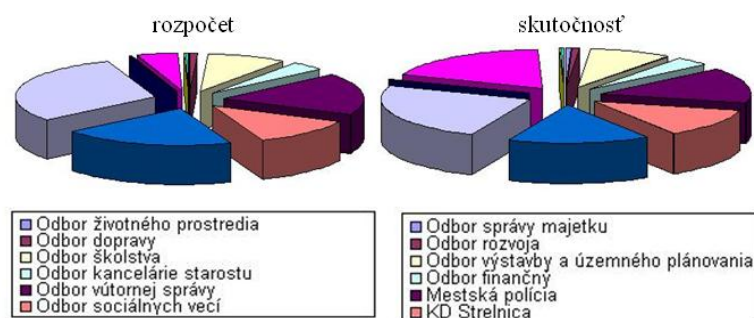

Schéma 1: Organizačná štruktúra mesta Jindřichův Hradec
Zdroj: Vlastné spracovanie

Na činnosti mesta sa v roku 2012 podieľalo celkovo 157 zamestnancov v 12-tich odboroch. Dva odbory sú súčasťou organizačnej štruktúry mesta, avšak nie sú financované z mestského rozpočtu. Súčasťou výdavkovej stránky rozpočtu je okrem 10 odborov aj mestská polícia (od roku 2011, 19 zamestnancov) a kultúrny dom (od roku 2012, 5 zamestnancov).

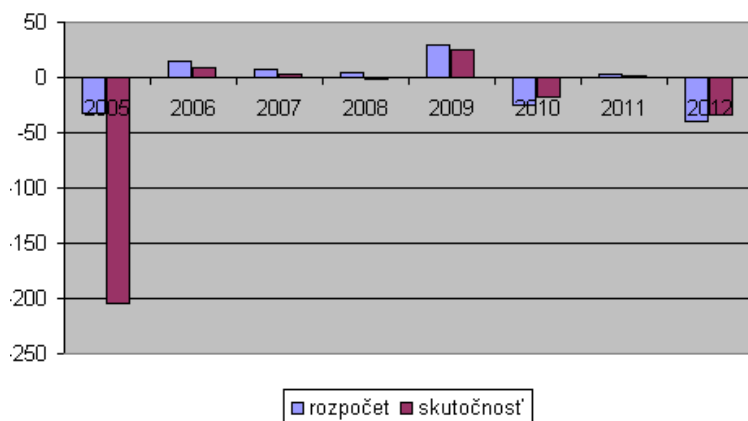
Výdavky mesta počas sledovaného obdobia rokov 2004 – 2012 dosiahli úroveň 214,73 mil. EUR, čo predstavovalo o 15, 32 % viac ako bolo pre toto obdobie plánované. Najväčší nárast oproti rozpočtovanému objemu výdavkov zaznamenal odbor životného prostredia (1,44 mil. EUR). S výrazným odstupom nasledoval odbor finančný, ktorého výdavky predstavovali 4,58 násobok oproti rozpočtu. Najmenej výdavkov (62,63 %) oproti rozpočtu mal odbor výstavby a územného plánovania. Ďalšie odbory sa pohybovali v plnení +/- 15 %. Celkové porovnanie je obsahom grafu 1.

Graf 1: Porovnanie rozpočtu a skutočných výdavkov 2004 - 2012.

Zdroj: Vlastné výpočty

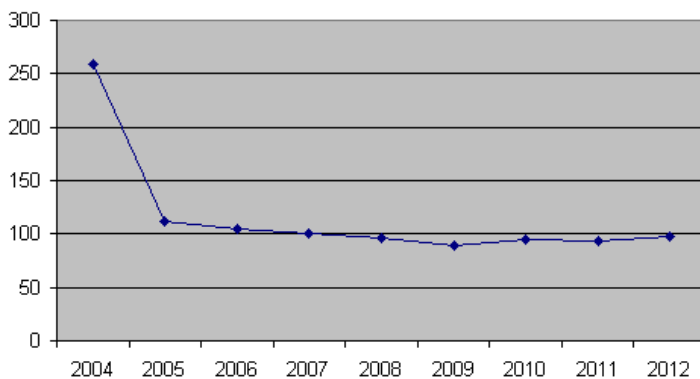
Výdavky mesta aj ich rozpočtovaný objem počas sledovaných rokov vykázali nepredikovateľný vývoj. Najvýraznejšia zmena nastala medzi rokmi 2004 - 2005, keď došlo k medziročnému zníženiu výdavkov o 35,6 mil. EUR (plánované bolo zníženie na úrovni 4,95 mil. EUR). V ďalších rokoch boli tieto zmeny v menšom rozsahu. V roku 2009 boli reálne výdavky vyššie o 24,38 % oproti predchádzajúcemu roku, v roku 2012 klesli oproti roku 2011 o 33,69 %.

Graf 2: Medziročné zmeny výdavkov 2005 – 2012 (%)

Zdroj: Vlastné výpočty

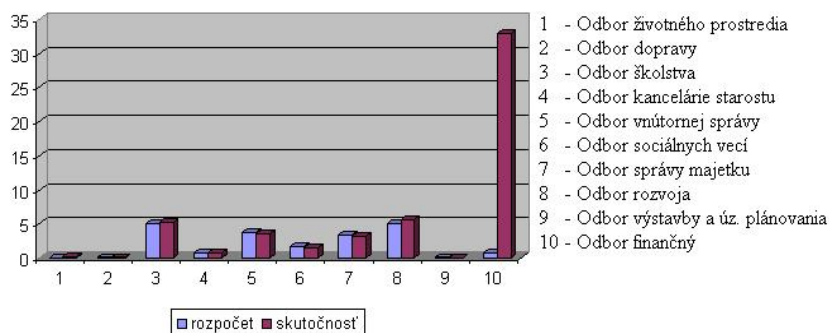
Graf 3 vyjadruje schopnosť mesta reálne predikovať výdavky na rozpočtové obdobie. V roku 2004 reálne výdavky predstavovali 259,22 % plánovaných výdavkov na toto rozpočtové obdobie. V ďalšom období mesto výrazne zreálnilo svoj pohľad na vývoj výdavkom. Výraznejšie odchýlky nastali v roku 2005 (+ 12,42 %) a v roku 2009 (- 10,29 %).

Graf 3: Plnenie rozpočtu v rokoch 2004 – 2012 (%).

Zdroj: Vlastné výpočty

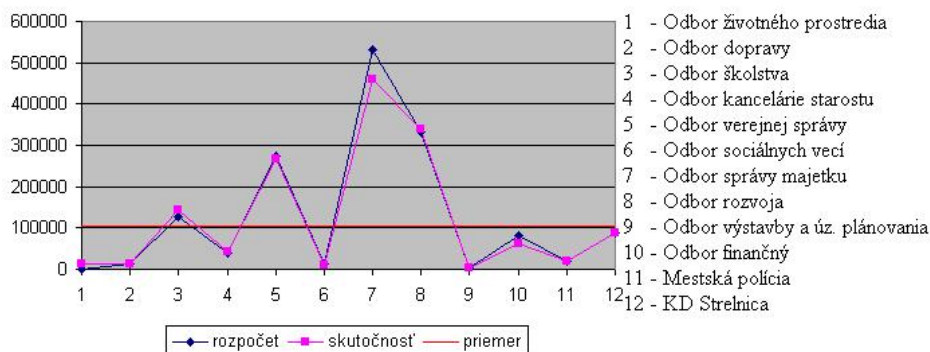
Ako vyplýva z predchádzajúcich grafov, najvýraznejšie rozdiely medzi reálnymi a plánovanými výdavkami boli v roku 2004, pričom majoritný vplyv (98,75 %) mal odbor finančný. Hlavnú položku tvorili prevody vlastných rozpočtových účtov, ktoré boli v rámci následnej konsolidácie eliminované. Celkovo v roku 2004 predstavoval rozdiel medzi výdavkami pred konsolidáciou a po nej 60,61 %.

Graf 4: Skutočné a rozpočtované výdavky odborov mesta v roku 2004.

Zdroj: Vlastné výpočty

Posledný graf zobrazuje objem výdavkov na jedného pracovníka v poslednom sledovanom roku 2012. Objem výdavkov je závislý na činnosti, resp. oblasti každého z odborov mesta. Z tohto dôvodu je nižšie uvedené porovnanie orientačné.

Graf 5: Rozpočtované a skutočné výdavky na zamestnanca.

Zdroj: Vlastné výpočty

Najväčšími výdavkami zaťažil mestský rozpočet odbor správy majetku a odbor rozvoja. K výdavkom odboru správy majetku patrila najmä údržba miestnych komunikácií a verejných priestranstiev (17,51 %), či zber a odvoz komunálneho odpadu (16,55 %). Výdavky odboru rozvoja boli alokované predovšetkým do pozemných komunikácií (45,88 %) a do mestských vodovodov (36,12 %).

Záver

Výdavky tvoria neoddeliteľnú časť obecného rozpočtu a determinujú činnosť obce, jej kvalitu a rozsah. Výdavky mesta Jindřichův Hradec dosiahli v období 2004 – 2012 úroveň 214,73 EUR. Tieto výdavky boli realizované celkovo 10 odbormi mesta (schéma 1), mestskou políciou (od roku 2011) a kultúrnym domom Strelnica (2012). S postupom času mesto dokázalo zvýšiť schopnosť predikovať vlastné výdavky. V roku 2012 skutočné výdavky predstavovali 97,24 % plánovaných výdavkov. Najvyššie výdavky boli realizované na odbore správy majetku, ktoré boli zapríčinené charakterom kompetencií (miestne komunikácie a priestranstvá, zber a odvoz komunálneho odpadu).

Použitá literatúra

1. ČEŠKOVÁ, M., 2011. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc. ISBN 978-80-7263-638-9.
2. HRABALOVÁ, S., 2004. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brne. ISBN 80-210-3356-8.
3. KOUDELKA, Z., 2000. *Obce a kraje podľa reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: LINDE PRAHA. ISBN 80-7201-250-9.
4. PEKOVÁ, J., 2004. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management press. ISBN 80-7261-086-4.
5. SIEGL, I., J. STEJSKAL a P. STRÁNSKÁ KOŤÁTKOVÁ, 2011. *Management veřejného sektoru*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7395-415-4.
6. SDELENÍ Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999 Sb. o přijetí Evropské charty místní samosprávy
7. ZÁKON č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky
8. ZÁKON č. 128/2000 Sb. o obcích
9. ZÁKON č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech